

“De toegevoegde waarde van melkproductieregistratie (MPR) is dat we de bevindingen die we uit de melkanalyse halen kunnen terugkoppelen naar het management”, verklaarde crv-marktmanager Vlaanderen *Benny Declerck*. “Vet, eiwit, ureum, celgetal, ... zeggen veel over het rantsoen en de gezondheid van de dieren en kunnen gebruikt worden om in deze aspecten de bedrijfsvoering te ondersteunen. De data kan men ook gebruiken voor bijvoorbeeld stieradvies en voor de aanpak van de verschillende diergroepen. Door de introductie van grotere monsterflessen zijn meer analyses mogelijk en kan meer informatie uit de melk gehaald worden. crv heeft nu ook een methode op punt gezet om via melkanalyse snel subklinische slepende melkziekte te detecteren, een veel voorkomende aandoening in de melkveehouderij.”

Wat is slepende melkziekte?

Dierenarts *Hiemke Knijn* van crv schetste het ziektepatroon en gaf aan hoe deze organisatie de huidige analyse op punt stelde. “Klinische slepende melkziekte of ketonemie is duidelijk waarneembaar. In acute gevallen is de koe suf. Ze neemt dan slecht krachtvoer op en kan te kampen hebben met neurologische verschijnselen. De ziekte komt echter meestal voor in subklinische vorm, waarbij de koe weinig of geen symptomen laat zien. Hierdoor is de ziekte moeilijker vast te stellen. Subklinische slepende melkziekte is een lastig probleem voor een melkveebedrijf en gaat gepaard met een verhoging van ketonlichamen in het bloed. Het ketonenniveau geeft aan of dieren zich in een negatieve of positieve energiebalans bevinden. Voor een melkveehouder is het belangrijk om deze dieren zo snel mogelijk op te sporen en de juiste behandeling te geven. Deze dieren hebben immers een verhoogde kans op slepende melkziekte. We spreken ook van ketose.

De ziekte schaadt de diergezondheid en leidt tot economische schade. Het verlies aan melkproductie wordt geraamd tussen 1 en 10 l per dag. De vruchtbaarheid verslechtert door een langer interval tussen afkalven en eerste inseminatie en tussen eerste inseminatie en dracht. Het risico op lebmaagverdraaiingen wordt groter en de kans dat de ziekte acuut wordt, stijgt.

Slepende melkziekte heeft meestal te maken met een tekort aan energie. De koeien kunnen onvoldoende energie opnemen bij de hoge melkproductie die zij realiseren. Slepende melkziekte heeft te maken met de negatieve energiebalans die te diep is of te lang duurt. Soms zijn er andere onderliggende aandoeningen waardoor de koe onvoldoende gaat vreten, bijvoorbeeld kreupelheid. Om slepende melkziekte te voorkomen, moet de koe een energierijk rantsoen op basis van ruwvoer en krachtvoer krijgen dat vooral glucosevormende energie levert. Extra toediening van glucogene stoffen, zoals propyleenglycol of glycerol, zal de vorming en benutting van glucose verhogen. Ketonemie is te voorkomen door ervoor te zorgen dat de koeien niet vermageren tij-

Bij MPR Voeding meet crv in de melkmonsters nu ook standaard het ketosegehalte. Zo kan de veehouder snel en betrouwbaar slepende melkziekte detecteren en de gepaste maatregelen nemen.

MPR Voeding detecteert slepende melkziekte

Slepende melkziekte is in de melkveehouderij nog altijd een grote kostenpost. CRV introduceert MPR Voeding waarmee veehouders vroegtijdig schade kunnen voorkomen of beperken. – LUC VAN DIJCK –

dens de droogstand. Risicogroepen zijn de hoogproductieve koeien in de eerste 100 dagen van de lactatie. De oudere melkkoeien zijn het meest vatbaar.”

Uit screenings op Nederlandse melkveebedrijven bleek dat het aantal verse koeien (de eerste 60 dagen van de lactatie) per bedrijf met subklinische slepende melkziekte tussen 0 en 80% bedroeg, met een gemiddelde van 10%. Van de afgekalfde koeien heeft 1 op 4 in de eerste 60 dagen slepende melkziekte gehad. Hoe groot het financieel verlies bedraagt, is moeilijk te zeggen. Onderzoekers kwamen uit op 58 euro (per subklinisch geval) en 150 euro (per klinisch en subklinisch geval). Het gaat vooral om bijkomende mastitisgevallen, melkproductiedaling, verlaagde vruchtbaarheid en kosten voor de behandeling. Er zijn grote verschillen tussen bedrijven.

Testmogelijkheden

De diagnose wordt vaak te laat gesteld, vaak wanneer er al sprake is van produc-

tiedaling en conditieverlies. Vroegtijdig ingrijpen levert een veehouder een gezondere veestapel – en dus financieel voordeel – op. Er zijn testen beschikbaar om slepende melkziekte op te sporen in de melk of in het bloed: ketosticks via melkonderzoek en ketosemeters via bloedonderzoek. Sommige slagen erin de ziekte te herkennen via de typische acetonlucht die de koeien uitscheiden via de urine en de uitgeademde lucht. CRV geeft reeds een aanduiding van slepende melkziekte via de MPR-lijst. Koeien komen op de attentielijst wanneer de vet-eiwitverhouding groter is dan 1,5 en wanneer het eiwitgehalte lager is dan 3,25%.

Wat heeft CRV aan onderzoek gedaan?

Hiemke Knijn: “Bij slepende melkziekte zien we een verhoging van ketonlichamen in de melk en in het bloed. We kunnen die verhoging op 2 manieren in beeld brengen: via een infraroodmeting en via een natchemische analyse in de auto-analyser.

Daarbij kan de verhoogde aanwezigheid van ketonlichamen zoals aceton, beta-hydroxyboterzuur (BHBZ) en acetoacetaat aangetoond worden. Uit onderzoek blijkt dat acetoacetaat zeer moeilijk detecteerbaar is en dat aceton een betere indicator is voor slepende melkziekte dan BHBZ.

Op basis van deze bevindingen werkte CRV een protocol uit. De melkmonsters ondergaan 2 testen. De eerste is een infraroodtest die de dieren die mogelijk slepende melkziekte ontwikkelen, onderscheidt. Vervolgens ondergaan de bijbehorende melkmonsters een speciale tweede test ter bevestiging van de gevonden positieve dieren. Deze dieren komen als attentiedier op de Koe-attenties op de MPR-uitslag, alsook op de uitslag van MPR Voeding. Op melkmonsters van robotbedrijven is deze analyse even betrouwbaar als bij niet-robotbedrijven. De specificiteit van de test is 98%. Dieren met een attentie voor ketose zijn bijna 100% correct. De gevoeligheid van de test is 65%, dat wil zeggen dat een deel van de dieren met ketose niet wordt opgemerkt. Het is de betrachting in de toekomst meer dieren te vinden door bijkomende parameters toe te voegen, zoals lactatiestadium, pariteit en seizoen.”

Wat is MPR Voeding?

Sinds vorige maand meet CRV in de melkmonsters standaard zowel het ureum als het ketosegehalte. De uitslag hiervan is te vinden op het nieuwe infoproduct MPR Voeding. Kengetallen en attenties voor slepende melkziekte en pensverzuring en ureumwaardes zijn daarbij belangrijke gegevens. Grafieken laten zien waar de knelpunten zitten in de verschillende lactatiegroepen. Hiermee krijg je de status van het bedrijf snel in beeld. De individueel geattendeerde dieren komen in het overzicht ‘attentiekoeien’: attentie voor ketose, voor vet-eiwit en voor pensverzuring.

Op snelle en uiterst betrouwbare wijze kan een melkveehouder nu slepende melkziekte detecteren en gepaste maatregelen nemen. MPR Voeding is bovendien een extra hulpmiddel om, samen met de voedingsadviseur, het rantsoen van de dieren optimaal uit te werken, of samen met de bedrijfsdierenarts de diergezondheid op te volgen. CRV biedt MPR Voeding standaard en zonder meerkosten aan bij de uitvoering van de MPR. ■

Foto: Luc van Dijk